

IMRICH FUHL

Nie sme šachové figúrky

ani figuríny vo výkladnej skriňi. – Namiesto odpovede úvaha na margo otvoreného listu

Sťavame sa terčom útokov, extrémisti si nás najdu... – Zhoršovanie maďarsko-slovenských vzťahov má na nás vždy veľmi negatívny dopad... – Maďari na Slovensku sú vraj vystavení takým nesmiernym ukrutnostiam zo strany Slovákov, že je oprávnená otázka, či sa kvôli tomu konečne prebudi svedomie slovenských aktivistov v Maďarsku... – Nie sme nijako manipulovateľné šachové figúrky, ani figuríny vo výkladnej skriňi. Nech sa na nás kadekto s kýmkol'vek a čímkol'vek za čok'vek kedykol'vek a akokol'vek neodvoláva!

Naši údajní spoločníci či osudovi bratia, Maďari na Felvidéku (pozor, ani náhodou nie na Slovensku!) sú vraj vystavení takým nesmiernym ukrutnostiam zo strany Slovákov, že je oprávnená otázka, či sa kvôli tomu po mnohoročnom mlčaní konečne prebudi svedomie slovenských aktivistov v Maďarsku... – Keď ma upozornili na radiálnom maďarskom portáli kuruc.info, bežne ťriacom nenavŕst v kvetký možným menšinám a väčšinám, ani mi nenapadol brat' to príliš vážne. Ba celkom prijmeam ma prekvapilo, že tentoraz z akejsi nedbalosti kuruckí redaktori zabudli dosadiť na miesto „szlovák“ pre nich oveľa krajskú znejúce sloviočko „tót“. Príton i ich rubrike Antimagyarizmus napríklad minister zahraničných vecí Slovenskej republiky figuruje len ako „tót kultúgyér“, slovenský lehvyslanec je zasadne „tót nagykővet“ a Slováci sa spominajú jednoducho ako „tót tolvajok“ (čiže „tótski zloději“) a podobne...

Teda pokiaľ som sa s otvoreným listom adresovaným predsedovi Celostátnej slovenskej samosprávy (mimoľodom: nie menšinovej - ako sa v dokumente niesprávne uvádzá) Janovi Fuzikovi streto iba na portál kurovcu, výbosc som nemal v úmysle reagovať naň a ani trochu ma neprekvapilo, že nikde v tlači som neviel odpoved' adresata. Otvorený list, autorkou ktorého je predsedníčka strany Jobbik v Békešskej Čabe Tünde Szabóová Koczihová, sa však začal objavovať aj inde, spočiatku iba na stránkach jobbik.hu a sokkaljobb.hu, neskô napríklad aj na „prvom maďarskom spravodajskom portáli na Slovensku“ felvidék.ma a na jeho facebookovej stránke, čo je už predsa len iné kača. Zarazila ma prítonajmá „objektivitá“ tvorcov portálu felvidék.ma, ktorí v úvode spomenutú nezmyselnú otázku či skôr vyzvu pani Szabóovej Koczihovej adresovanú nielen Jánovi Fuzikovi, ale aj jeho kolegom (teda aj mne), hodnotia ako „oprávnenú“. Pekná to spoločnícka, menšinová solidarita zo strany našich vrás osudových a príton „čoraz hanebniejsími a podľažími prostrediami trýnených“ väčších bratov! Akosi veľmi rýchlo zabudli, že ani nie tak dávno, v marci tohto roku práve predseda CSS Ján Fuzik sfúbl ľdrovi Strany maďarskej koalície (SMK) Józsefovi Berényimu pomoc „pri obhajobe niektorých záujmov SMK pri rokovaniach v slovensko-maďarských zmiešaných komisiach. V nich totiž SMK na rozdiel od CSS nemá zastúpenie.“

Zrejme všetci Slováci v Maďarsku si uvedomujeme, i keď neraz tažko znašame: zhoršovanie maďarsko-slovenských vzťahov má na nás vždy veľmi negatívny dopad, no akosi nezastaviteľne sa prehľbjujúca hospodárska kríza nám nežiari ani z národnostného hľadiska. Napriek tomu, že sú maximálne lojalními občanmi nášho spoločného štátu, krajiny, na ktorej dnešnom území žijeme a ktorú zveľaďujeme najmenej tri stáročia (pojnoči však môžeme hovoriť skôr o celom tisícročí), v prípade hľadania vinníkov zo strany extrémistov sa skôr či neskôr, ale o to istejši stávame terčom útokov. A to by sme sa podľa všetkého malí tešiť, že zatiaľ ide „iba“ o veľmi ľacou, ale osvedčenou metódou choromyseľných paranoikov a krajincov, blázničnych nacionalistov pri ziskaní politickej koristi. Nemajme teda ilúzie, politicki dobrodruhovia a extrémisti si nás aj v budúcnosti nájdú. Pri každej možnej aj nemožnej

príležitosti. Zvalia na nás zodpovednosť za všetky súčasné či historické krivdy, bez ohľadu na to, či sú skutočne alebo iba domnelé, a či my, Slováci v Maďarsku, s danou záležitosťou o máme vôleb niečo spoločné.

Pravda, normálny ľovec nelahlá konflikty, ba snaží sa im radšej predísť, z času na čas však môže nastať situácia, keď jednoducho nemôžeme nezdvihnuť hodenu rukavicu. Naše takéto mlčanie by totiž spomíname nezíčlivé sily mohlo v niektorých prípadoch iba povzbudiť. Nehovoriac o tom, že uviesť veci na pravú mieru je aj našou povinnosťou. Jednak z úcty k našim predkom, jednak aby si niktô nemamýšľal, že s nami už všetko možné... Aj keď sme ako národnosť z hľadiska identity a materinského jazyka už značne zoslabnutí, zato si to este možeme rázne vyprosiť. Nie sme totiž nijake manipulovateľné šachové figúrky, ani figuríny vo výkladnej skriňi, ktoré sa daju podľa potreby preobliekať za čokol'vek. Nech sa na nás kadekto s kýmkol'vek a čímkol'vek za čokol'vek kedykol'vek neodvoláva!

Pozrime sa, kto nás to tu berie na zodpovednosť za niečo, či súnaozaj nijak spoločne nemáma a ako vo svojom otvorenom liste zavádzia verejnosť. Ak jej dobre rozumiem, predsedníčka békescabianskeho Jobbiku by vlastne chcela, aby sme sa dištancovali od svojej slovenskosti a aby sme na prikálove svojho „národnostného blahobytu“ demonštrovali, že maximálne tolerantné Maďarsko aká štád prijímať inak horoviaci príslušcov na svojom území je (ako inak, na rozdiel od Slovenska) pozemský rajom, nebom na zemi pre národnosť, menšiny či národnostné menšiny. Pochopiteľne, mohli by sme dlho a z rôznych aspektov porovnávať starostlosť dvoch štátov o menšiny žijúce na ich území, aj o efektívnosti tradične príkladnej maďarskej národnostno-politickej praxe by sme sa mohli rozpisovať... Obávam sa však, že Tünde Szabóová Koczihová a podobne zmyšľajúci lúdia by výsledkami takejto analýzy neboli nadšení.

Nechcem byť príliš osobný, ale koniec koncov práve vlastné slová čabianskej líderek Jobbiku preprádzajú najviac nielen o jej zmyšľaní, ale aj o spomínanej povestne príkladnej maďarskej národnostnej politike uplynulých desaťročí. Sama seba tentoraz definuje ako „békescabiansku občianku hrdú na svoje slovenské korene“. Odhlásnuťe od toho, že „čabianske občianstvo“ sa zatiaľ akosi nikde neeviduje a oficiálne neznamáva a a od toho, že vlasti, pri svojom nešťastnom útoku na čabianskych Slovákov sa este vydávala za „Slovenskú žijúcu v Békešskej Čabe“, nemali by sme sa jej náhodou opýtať, či výbosc ovládenu slovenčinou (v jej pomínaní „tótčinu“). A keď ju neovláda, ako bez štipky výčítiek svedomia a kúška hanby znáša, že sa natoľko vzdialia od reči svojich predkov, na ktorých je vraj taká hrdá? A či výbosc vie, čo je pričinou toho, že staré ženy miešajú do tótskej reči maďarské „stároväky“? Ako je to, že v Békešskej Čabe jej neprekáža „babylonský zmatok“, presnejšie to, že potomkovia Slovákov už nehovoria po slovensky? No na koniec, či by akosba hrdá na svojich slovenských (pardon, „tótsky“) predkov namiesto vykrikovania irentistickej hejsei pred Konzulátom SR nemala niečo podniknúť aj v záujme zachovania slovenského jazyka a kultúry v tejto údajnej baště slovenskej menšiny žijúcej v Maďarsku? Co všetko urobila doteraz v záujme zveľaďovania slovenského národnostného života vo svojom meste?

Tünde Szabóová Koczihová vo svojom otvorenom liste tvrdí, že maďarský národ vynakladá veľkú a prikladnú starostlosť o tu žijúce menšiny. Toto tvrdenie by sa patrilo podložiť, napríklad odpoved'ami na nasledujúce jednoduché otázky:

- V kol'kých našich Slovákm obývaných lokačitách Maďarska sa na mestskom úrade dohovori príslušník slovenskej národnosti vo svojej matericíne?

- V kol'kých Slovákm obývaných lokačitách Maďarska sa na mestskom úrade dohovori príslušník slovenskej národnosti vo svojej matericíne?

- V kol'kých Slovákm obývaných obciach sa konajú pravidelné (aspôsibl týždenne) cirkevné obrady v slovenskom jazyku a kol'ko farárov v Maďarsku ovláda slovenčinu?

- V kol'kých našich slovenských osadách je dostupný signál rozhlasového a televízneho vysielania materskej krajiny?

Predsedníčka Jobbiku v Békešskej Čabe to myslí naozaj väzne, že dvojakú kultúrnu identitu Čabánov najaví dokazuje klobáska? Okrem klobásy a pritomnosti Generálneho konzulátu SR skutočne nie viac jej v tejto súvislosti nenapadlo? Nemohla by nám radšej uviesť:

- Kol'ko verejných priestranstiev je v meste pomenovaných po významných slovenských osobnosťach (Kollár, Stúr, Hurban, Štefanik, Hviezdoslav, Smrek, Lukáč atď.), kol'ko sôch, pamätných tabuľ prípomína tieto osobnosti v meste, aké slovenské sviatky sa oslavujú v Békešskej Čabe a podobne?

Je možné, že Tünde Szabóová Koczihová nevie o tom, že ňou ospovedaná idyla ničím nerušeného rozkvetu slovenského života v Békešskej Čabe v rokoch 20. a 30. rokoch minulého storočia bola narušovaná rôznymi represiami zo strany orgánov maďarskej státej moci, prenasledovaním ľudu, ktorí organizovali slovenské ochotnícke divadlá, slovenské jazykové kurzy a udržiavali kontakty s materskou krajinou, ale zo strany štátu úplne cynickým spôsobom za prejavenie svojej slovenskosti naši Slováci museli znášať až finančné tresty, o. i. prispievania na tzv. revízny fond? Pokiaľ by naozaj nemala ani tušenie o horthyovskom období, v centre pozornosti ktorého bola „svätá vec maďarizácia“, tak a so tom, aj po maďarsky môže vedeť dočasne napríklad v knihe Lóránta Tilksovského A szlovákok történetéhez Magyarországon 1919 - 1945 alebo v štúdiu Stefana Tótha Szlovák nemzetiségi tórekvek a két világgháború között.

Zivot príslušníkov slovenskej národnosti v Békešskej Čabe a jej okoli a v ďalších oblastiach Maďarska ani v súčasnosti nie je taký idlický, ako to vo svojom liste tvrdí miestna predsedníčka Jobbiku. Spomienme aspoň najdôležitsie incidenty vyvolané za posledné roky extrémistami a namerené proti Slovákom v Maďarsku:

- V júni 2010 čabianski Slováci boli zaspanými výhrávkami a obsčenými esemeskami a mailmi v súvislosti s ich zájazdom do Paríža, na ktorý ziskali peniaze z európskych zdrojov. Podľa stanoviska Svetového zväzu Maďarov účastníci zájazdu chceli narušiť spomienkovú akciu tohto závazu organizovanú pri príležitosti výročia podpisania mierovej zmluvy v Trianone. (Vyhľadávajú sa čabiansky Slovákom - Co sa stalo v Trianone?) Tünde Szabóová Koczihová aj pri tejto príležitosti sa pospolu za Slovensku a predviedla exemplárny príklad netolerancie, keď požadovala potrestanie Anny Istvánové a jej odstránenie z verejného života Békešskej Čaby: A békescsabai Jobbik közleménye a Versaillesban gyütlölködő csabai szlovákok ügyével kapcsolatban.

- Menšinový výbor mestského zastupiteľstva v Békešskej Čabe sa v novembri 2008 vyzval obyvateľov mesta, aby sa zdržiavali činov, ktoré by mohli zvýšovať nevraživosť medzi národnymi a zhoršovať spoluhráča medzi státi, respektive aby sa v školských inštitúciach uskutočnili besedy o živote a postavení národnostných menšín. Mestská organizácia strany Jobbik odmetla myšlienku „popularizácie úlohy slovenskej menšiny v živote mesta ako neopodstatneniu. (...) takúto iniciatívu považuje za prehnau“. (barikad.sk)

- V uplynulých rokoch sa vyskytli nesporiteľné pripady, keď budovy, v ktorých sídlia inštitúcie Slovákov v Maďarsku, alebo slovenské tabuľ s názvami Slovákom obývaných lokačit až do súčasnosti súčasne s názvami Slovákov v Maďarsku nápisom, „Zomrieť, slovenskí srači - Preč s Trianonom! - Death for Slovakia!“. V prvých dňoch septembra 2009

tiež neznámi páchatelia zastrielali tabuľ so slovenským názvom na prichodových cestách do obce Medeš (Medgyesegyháza): „No Fico“. Začiatkom februára 2010 neznámi páchatelia odcudzili tieto očistené a opäťovne vysvesnené tabuľ. Koncom septembra 2010 taktiež neznámi páchatelia nasprejovali na dvojjazyčnú, slovensko-maďarskú informačnú tabuľ pred mestným Slovenským pamätkovým domom v meste Oroszláň (Komáromsko-Ostrhomskej župe) šesťcipu Dávidovu hvezdu a súčasne tam nalepili aj dvojjazyčný text v tomto znení: „Ma nyelvtörvön / holnap? - Dnes jazykový zákon / a čo bude zajtra?“ V novembri 2008, po futbalovom zápasu DAC - Slovan v Dunajskej Strede sa udiali podobné provokácie v Mlyňoch, Santove, Békešskej Čabe a Ečeri.

V niektorých Slovákm obývaných lokalitách Maďarska sa podobné incidenty vyskytli už aj v roku 2008. V piliských slovenských obciach v auguste 2006 neznámi páchatelia podobným spôsobom zhanobili slovenské názvy osád a o niekoľko dní neskôr bola poškodená aj tabuľ označujúca sídlo Slovenskej samosprávy XVII. budapeštianskeho obvodu.

Na jar 2001 sa objavili protislovenské nápisí v Békešskej Čabe na stene Domu slovenskej kultury: „Slovenski nacisti“, „Fašistički Slováci“ a „Obespiť slovenského nacistu“. Obscénne červené a modré nápisí boli aj na nedalekom kvetinársťe, aj na stene oproti miestnej škole s vyučovacím jazykom slovenským, ba aj v meste Gyula, kde nežijú Slováci, ale prislušníci nemeckej a rumunskej menšiny. Páchatelia týchto provokácií doteraz nevypátrali.

12. marca 2010 mal Jobbik veľké predvolebné zhromaždenie v Sarvaši. Po akcii neznámi ľudia začali hádzať pivové fláše do sochy M. R. Štefánika, umiestnejnej na priečeli slovenskej školy. Vraj dve fláše traflili sochu Štefánika, ktorá je „pod oknom“. Rozbili okno a „vychýliaťa sa z miesta“ aj socha... Primátor M. Babák nariadil, aby sa o tom nehovorilo, vraj netreba z toho robiť „udalost“. Rýchlo nariadil „opravu“. Škrabance zafarbil a sošku vrátili na svoje pôvodné miesto. (zipp.hu)

Nikaj nás neteší skutočnosť, že nie len Slováci sú terčom prejavu rôznych forem intollerancie vo výzvahu k menšinám, a teraz nemám na mysli vyslovene ozbrojené útoky na Rómov a ich vraždy. Koncom októbra 2009 v mestečku Battonya (v Békešskej župe) neznámi útočník rozbil okno na dome obyvanej rumunkou rodinou a do postovej schránky vhodil list s nákresom mapy veľkého Uhorska s odkazom: „Rumunski národnodni, nestaciilo vám Sedmohradsko? Vnakte nám aj na tento malý kúsko užemia? Nedáme vám pokoj dovedy, kým sa v Karpatknej kotline budú vyskytovať Rumuni!... Preč s Trianonom!“ (beol.hu).

V decembri 2009 poslanci obecnej samosprávy v Medesi (Medgyesegyháza) prerokávali žiadosť rumunskej ortodoxného cirkevného zboru o bezplatné poskytnutie stavebnej pozemku na výstavbu kostola. V tejto súvislosti miestna organizácia strany Jobbik v otvorenom liste zaujala stanovisko, podľa ktorého výstavba rumunskej kostola, aby sa mala povoliť len v tom prípade, ak budú obnovene hranice medzi Maďarskom a Rumunkom spred 4. júna 1920, teda pred podpisom trianonskej mierovej zmluvy. (nol.hu)

Autor je slovenský básnik, žijúci v Maďarsku; niekdajší šéfredaktor slovenského periodika vychádzajúceho v Maďarsku - Ludovinov, vedúci Klubu poslancov Spolu Celostánej slovenskej samosprávy v Maďarsku; zakladateľ a redaktor nezávislého slovenského portálu v Maďarsku - oslovma.hu

